

УДК 658.512.2:645

Стрілець В. Ф.,

старший викладач кафедри дизайну середовища
інституту дизайну та реклами Київського
національного університету культури і мистецтв.
Науковий керівник: д-р арх., професор Абизов В. А.

ВИМОГИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ СУЧАСНИХ МЕБЛІВ

*Метою даної статті є визначення та структуризація основних вимог, що впливають на розвиток дизайну сучасних меблів та аналіз тенденцій їх змін у контексті формування гармонійного архітектурного середовища. **Методологія** даного дослідження полягає в застосуванні загальнонаукових методів – аналізу, синтезу, компаративного методу що використані з метою вивчення історичної, мистецтвознавчої, енциклопедичної літератури за проблемою дослідження; теоретичних – історико-хронологічного задля визначення специфіки інновацій у досліджувані періоди; емпіричних методів – зокрема, метод вимірювання, який слугував для вивчення й аналізу архівних матеріалів та документації.*

***Наукова новизна** роботи полягає в формулюванні вимог до проектування меблів – оцінки якості художнього конструювання меблів в аспекті дослідницької діяльності дизайнерів. **Висновки.** На базі аналізу публікацій наукових досліджень, автором відповідно до чинників розвитку меблів систематизовані основні вимоги до дизайну меблів: соціально-економічні, ергономічні, екологічні, конструктивні, технологічні, функціональні, естетичні.*

Дані вимоги проаналізовано з погляду динаміки та перспектив їх змін з метою визначення тенденцій та перспектив розвитку дизайну меблів в архітектурному середовищі.

Осмислення основних вимог до дизайну меблів, що створені на базі еволюційних тенденцій їхнього розвитку дає знання про об'єктивні закономірності та способи впливу дизайнерів на формування сучасних меблів.

Ключові слова: еволюційні тенденції, основні вимоги, дизайн меблів, структуризація.

Актуальність. Об'єктивні закономірності розвитку дизайну меблів та різноманітні засоби впливу дизайнерів на їх формування неможливо розглядати поза контекстом соціальних, економічних, технічних, естетичних та інших аспектів і вимог до їх проектування. Кожен з них, в той чи інший спосіб, впливає як на концептуальне вирішення, так і на остаточну реалізацію дизайну меблів, сучасний дизайн яких є комплексною творчою діяльністю по формуванню гармонійного предметно-просторового середовища.

В багатьох вітчизняних та закордонних наукових дослідженнях певним чином розглядаються різноманітні вимоги, що визначають дизайн об'єктів середовища, зокрема і меблів. Автори А. Белов та В. Янов [3] подають їх п'ять: функціональні, конструктивні, технологічні, техніко-економічні та естетичні. С. Мигаль додає до них ще соціальні й ергономічні вимоги, окремо не виділяючи конструктивні й відносячи їх до технологічних вимог [5]. Авторський колектив О. О. Барташевич, Л. Є. Дягілев, Р. М. Клімін, Л. Г. Перелигіна [2], в загальних положеннях про процес дизайнерського проектування виділяють вимоги соціальні, ергономічні, естетичні, економічні, технологічні і особливо ретельно розкривають вимоги технічного характеру. Водночас, внаслідок науково-технічного прогресу та зростаючих потреб споживачів меблів з'являються нові вимоги сьогодення, і їх висвітлення дадуть можливість не пропустити той еволюційний етап становлення меблів, який формує на сьогодні нові аспекти їх розвитку.

Тому уявляється актуальним і необхідним проведення комплексного розгляду і структурного аналізу всіх головних вимог, які обумовлюють формування меблів відповідно до сучасного предметного середовища, з урахуванням динаміки та перспектив їх змін. Такий аналіз надасть можливість врахувати тенденції та перспективи розвитку дизайну сучасних меблів, глибше уявити природу формування житлового і громадського середовища та буде корисним для його комплексного проектування і художнього конструювання.

Метою даної статті є визначення та структуризація основних вимог, що впливають на розвиток дизайну сучасних меблів та аналіз тенденцій їх змін у контексті формування гармонійного архітектурного середовища.

Виклад основного матеріалу.

Специфіка проектної діяльності, орієнтованої на комплексний усебічний аналіз функцій майбутніх меблів, встановлення їх залежності від численних чинників впливу, матеріалів для виготовлення, способу й місця функціонування, представлені у невеликій кількості публікацій.

Автори дотримуються спільних поглядів на важливість наявності вимог до дизайну меблів. Автори А. Белов та В. Янов [3] подають: функціональні, конструктивні, технологічні, техніко-економічні та естетичні. Авторський колектив О. О. Барташевич, Л. Є. Дягілев, Р. М. Клімін, Л. Г. Перелигіна [2], в загальних положеннях про процес дизайнерського проектування виділяють вимоги соціальні, ергономічні, естетичні, економічні, технологічні і особливо ретельно розкривають вимоги технічного характеру, окремо подають важливість наслідування стилю і моди в художньому пошуку меблевої форми. Г. Черепакіна [8] розгорнуто описує вимоги до естетики меблів, а в довіднику мебляра за

загальною редакцією В. Бухтіярова [7] подається лише чотири вимоги: функціональні, конструктивні, техніко-економічні та технологічні.

Варто зазначити, що свого часу вимоги до проектування меблів були найповніше сформульовані С. Мигалем у праці «Проектування меблів» [6]. В основу систематизації визначених ним вимог були покладені поняття, що є складовими життєдіяльності людини: нужда, потреба, запит. За С. Мигалем нужда – це почуття нестачі чого-небудь; потреба – усвідомлена або неусвідомлена необхідність у тих чи інших умовах або предметах для нормального функціонування живої системи; запит – потреба, підкріплена купівельною спроможністю [6, 59].

За характером потреби є матеріальними та духовними: матеріальні визначають залежність людини від предметів матеріальної культури (потреба в одязі, житлі, меблях і т.п.); духовні відбивають залежність людини від продуктів суспільної свідомості і виражаються в засвоєнні духовної культури.

С. Мигаль робить висновок, що протягом життя людини змінюється структура її потреб, а також їх характер. При цьому на різних вікових етапах один із видів діяльності проявляється як домінуючий [6, 60].

Наукова новизна роботи полягає в формулюванні вимог до проектування меблів – найсучаснішої оцінки якості художнього конструювання меблів в аспекті дослідницької діяльності дизайнерів.

Внаслідок науково-технічного прогресу та зростаючих потреб споживачів меблів з'являються нові вимоги сьогодення, і їх висвітлення в контексті виявлених вимог дадуть можливість не пропустити той еволюційний етап становлення меблів, який формує нові аспекти їх розвитку. Практичний аналіз різноманітних тенденцій їх змін дали змогу виявити та сформулювати основні вимоги до дизайну сучасних меблів: соціально-економічні; ергономічні; екологічні; конструктивні; технологічні; функціональні; естетичні.

Соціально-економічні вимоги

В науковій літературі ряд авторів звертають увагу на ці вимоги в різних аспектах. Так, С. Мигаль подає їх в соціально-культурному аспекті, роблячи акцент на історичних особливостях розвитку суспільства конкретного народу. А. Белов, В. Янов автори праці «Художнє конструювання меблів» [3, 23-27], уникають соціального аспекту у своїх дослідженнях, беручи за основу техніко-економічну вимогу, яка полягає у зниженні собівартості виготовлення меблів. У всіх інших досліджених літературних джерелах, де автори розглядають подібні вимоги, або враховуються, або віддається перевага соціальним вимогам [2; 6]. На нашу думку, варто об'єднати ці два аспекти в єдину соціально-економічну вимогу, оскільки культурний аспект більше стосується естетичної сфери впливу, а виробнича економічність будь-якої меблевої моделі прямо залежить від

купівельної спроможності різних верств громадян у суспільстві. У зв'язку із цим соціально-економічна доцільність дизайну меблів повинна визначатися такими особливостями: по-перше, можливістю забезпечення меблями кожної людини в суспільстві за рівнем доходів; по-друге, соціальною демографією; по-третє, за професійними ознаками та рівнем відпочинку громадян.

Перша особливість – використання дорогих матеріалів при виготовленні меблів, застосування складних технологій, наявність та складність декору, роблять меблі дорогими, а відтак, не кожна людина зможе їх придбати. Для забезпечення меблями різноманітних верств населення варто умовно поділити виробу на три категорії: до першої належать коштовні меблі, до другої – якісні, до третьої – суто функціональні.

Друга особливість меблів полягає в тому, що соціально-економічна доцільність визначається соціально-демографічною структурою. Нам відомі меблі для дітей дошкільного та шкільного віку однак меблів для людей похилого віку не існує. Цей аспект дає можливість звертати увагу на економічну доцільність виготовлення меблів для громадян різних категорій, а також збільшити асортимент меблів для людей, котрі мають обмежені фізичні можливості.

Третя особливість меблів полягає в тому, що соціально-економічна доцільність визначається за професійними ознаками. Першість утримують дизайнерські розробки стоматологічного крісла, за ними слідує транспортні й офісні меблі. Слід констатувати, що інші професії менше цікавлять меблевиробників, що є помилковою тенденцією, оскільки зазначений напрям розвитку є потенційно перспективним.

Соціально-економічна доцільність меблів також визначається рівнем відпочинку громадян. Відпочинок за своєю суттю є багаторівневим залежно від платоспроможності та соціального захисту громадян, тому для повноцінного відпочинку, спрямованому на відновлення здоров'я людини, використовують спеціально створені меблі.

Тому, проаналізувавши ці дані, можна сформулювати такі соціально-економічні вимоги до меблів: а) забезпечення відповідними меблями кожної людини в суспільстві за рівнем її доходів. Це у свою чергу потребує: зниження трудомісткості при виготовленні меблів; забезпечення якості меблів; зменшення собівартості меблів у процесі експлуатації; використання недорогих матеріалів при виготовленні меблів; використання нескладних технологій їх виготовлення; б) соціально-демографічна відповідність меблів. Ця вимога передбачає впровадження меблів для дітей дошкільного та шкільного віку; меблів для громадян різних категорій; для громадян з обмеженими фізичними можливостями, похилого віку; упровадження спеціалізованих меблів для різних

професій, навіть таких, де вони ніколи не застосовувалися; відповідність меблів різним видам відпочинку: активному (туризм, спорт), тимчасовому (на подвір'ї власного будинку, на дачі, в інтер'єрі власної квартири); офіційному (у будинку відпочинку: на пляжі, біля басейну, на терасі; на морському судні тощо); відпочинку з посиленням комфортом (релаксаційний, рекреаційно-індивідуальний тощо).

Така структура соціально-економічних вимог дасть можливість гуманному, доцільному та перспективному розвитку виробництва меблів оскільки в ній задіяні найактуальніші потреби сучасного суспільства.

Ергономічні вимоги

Ергономічні вимоги це – органічний комплекс взаємопов'язаних антропометричних, фізіологічних, психофізіологічних, психологічних й соціально-психологічних вимог до меблів, що дає змогу забезпечити створення оптимальних умов для діяльності людини та збереження її здоров'я.

На доцільність ергономічної вимоги вказують проаналізовані автором дисертаційного дослідження літературні джерела. А. Белов, В. Янов [3, 23-27], хибно називають її педагогічною вимогою, з огляду на вікові категорії громадян. Вважаємо, що найповніше описує ергономічну вимогу С. Мигаль [6] яку ми подаємо без змін: а) антропометричні, що спричиняють такі особливості: відповідність меблевого виробу та його елементів параметрам росту й ваги і пропорціям тіла; відповідність меблів анатомічній пластиці тіла; б) фізіологічні вимоги, які є причиною відповідності меблів можливостям і особливостям функціонування органів чуття людини; в) психофізіологічні вимоги, що містять такі компоненти: забезпечення умов візуального комфорту, візуального орієнтування в предметному середовищі, зумовлених взаємозв'язками елементів середовища, у тому числі й меблів; створення умов проходження процесів візуальної динаміки; г) психологічні вимоги, які зумовлюють відповідність меблів психологічним особливостям людини, включаючи її характер і темперамент, інтелектуальну й емоційно-вольову сферу, здібності й інтереси, системи навиків і вмінь, настрою та поведінки.

Екологічні вимоги

Екологічні вимоги як окрему складову важливого процесу формування меблів з огляду на їх важливість в аспекті збереження здоров'я людини нами виділені окремо. Увага до здоров'я людини є невід'ємним показником рівня якості та сучасних тенденцій розвитку меблів. Гігієнічні вимоги автор цієї праці подає за С. Мигалем [6], доповнюючи мотивацією В. Даниленка [4, 88], і вважає їх актуальними й доцільними, екологічні вимоги доповнюються аспектом безпеки здоров'я людини у процесі користування меблями та екологічністю

матеріалів, акцентуючи на важливості еволюції розвитку меблевих систем у гуманістичному напрямі.

Отже, екологічні вимоги пропонуємо поділяти на гігієнічні, вимоги безпеки здоров'я людини при користуванні меблями та вимоги екологічності матеріалів:

- гігієнічні вимоги, що зумовлюють відповідність меблів, їх експлуатаційних характеристик та елементів фізичного середовища (мікроклімату, акустичного режиму, світлового клімату, умов гігієни та безпеки) особливостям організму людини. Окрім того, гігієнічні вимоги охоплюють потребу чистоти, що вимагає застосування гігієнічних матеріалів, розрахованих на можливість вологого прибирання з використанням засобів для дезинфекції; теплопровідність поверхонь зумовлену їх застосуванням упродовж тривалого часу; температуротривкість для застосування гігієнічних матеріалів, які витримують вплив високих (до 80 °C) та низьких (до 40 °C) температур; антитоксичність, зумовлену використанням нешкідливих матеріалів; антимікробність необхідних для застосування матеріалів, які б виключали розвиток патогенних мікроорганізмів; здатність не накопичувати пил, зумовлену використанням гігієнічних матеріалів, що мають антистатичні властивості та здатні відштовхувати пил; кольоротривкість – зберігання декоративних властивостей покриттів у часі, застосування поверхонь, які б витримували дію прямого сонячного проміння та ін.; відсутність шуму при користуванні меблями (відкривання й закривання дверцят ємності, перенесення, пересування меблів тощо);

- вимоги фізичної безпеки здоров'я людини під час користування меблями. На даний час лікарі не визначилися з питанням у якому положенні при виконанні людиною роботи краще функціонують внутрішні органи, як впливає, наприклад, на серце тривале положення людського тіла напівлежачи при транспортних міжміських переїздах тощо, а ці аспекти мають бути враховані дизайнером у процесі проектування меблів.

Безпека здоров'я людини при користуванні меблями повинна мати такі аспекти: безпечне фізичне розташування людини для роботи й відпочинку; необхідність безперебійного кровообігу при користуванні меблями; необхідність врахування конструкцій та фасону меблів для можливості вільного руху рук, ніг, торсу, голови людини; неприпустимість конструкцій, які б потенційно загрожували людському здоров'ю або не передбачали безпеки захисту людини відповідно до функції;

- вимоги екологічності меблевих матеріалів. Екологія – це інтегрована наука, що досліджує середовище існування живих істот, у т. ч. й людину, та всю сукупність стосунків організмів із цим середовищем, у т. ч. використання нею

природних ресурсів, їх охорону й відновлення. У зв'язку із цим екологічні вимоги передбачають моніторинг відкриттів у зазначеній сфері.

Отже, підсумовуючи сказане, екологічні вимоги доцільно поділити на:

а) гігієнічні, б) безпеки здоров'я людини під час користування меблями, в) екологічності матеріалів:

Гігієнічні вимоги передбачають: потребу чистоти; теплопровідність (не більше ніж 0,4 ккал / м.г.град); температуротривкість для застосування гігієнічних матеріалів, які витримують вплив високих (до 80 °С та низьких (до 40 °С) температур; антитоксичність; антимікробність; пилоненакопичуваність; кольоротривкість; нейтралізація шуму.

Вимоги безпеки здоров'я людини під час користування меблями охоплюють: фіксацію чіткого положення людини, яке враховує користь від роботи її внутрішніх органів та функцію, яку людина буде виконувати в цьому положенні; урахування безперешкодної роботи кровообігу людини при користуванні меблями; урахування конструкції та фасону меблів для можливості вільного руху рук, ніг, торсу, голови людини; неприпустимість конструкцій які б потенційно загрожували людському здоров'ю.

Вимоги екологічності матеріалів передбачають відсутність шкідливого впливу на здоров'я людини.

Конструктивні вимоги

Важливим аспектом при проектуванні меблів є і їх конструкція, тобто будова, взаємне розташування частин корпусу, адже простота схеми монтажу, її відповідність стійкості всієї конструкції, компактна організація конструктивних елементів, їх міцність, легкість матеріалів тощо допомагає втілити в життя той рівень комфорту, який запроєктував дизайнер.

Останнім часом за оглядом продукції на меблевих ринках України, можна констатувати вкрай негативну тенденцію виробників – виготовляти конструкцію меблів недовговічною, швидка руйнація якої ніби спонукає споживача до повторного придбання їхньої продукції. Ця тенденція однозначно неприйнятна, вона не лише відлякує споживачів від меблів конкретного виробника, а й передає ініціативу продаж у руки конкурентів, можливо, чужоземних.

На конструктивні вимоги звертають увагу декілька авторів [2; 3; 5; 6; 7], однак у більшості випадків дослідники не систематизують їх, а віддають перевагу загальному опису ознак, наголошуючи на обов'язковому врахуванні конструктивної вимоги при проектуванні меблів. Ми підкреслюємо актуальність цих вимог, структурує їх та доповнює з огляду на інноваційну актуальність.

За загальним визначенням вищевказаних авторів, вимоги до конструктивних вирішень – це система цільової розробки конструкцій меблів, які б забезпечували її довговічність, раціональність, збірно-розбірність та

складчастість меблів; їх трансформативність; урахування нових прогресивних конструкцій і структур; врахування взаємозв'язку використовуваних матеріалів і конструкцій.

На підставі отриманих даних створена структура конструктивних вимог до меблів: а) забезпечення довговічності меблів, що передбачає: надійність в експлуатації, вузлів, з'єднань, стійкості конструкції; забезпечення необхідної міцності при ударних, статичних і змінних навантаженнях; забезпечення простоти вирішення конструктивної схеми виробу, його складових елементів та механізмів; б) необхідність раціональності як конструкції меблів загалом, так і матеріалів та вузлів цієї конструкції зокрема; в) потреба збірно-розбірності та складчастості меблів;

г) необхідність трансформативності меблів; д) вимога урахування нових прогресивних конструкцій і структур; е) потреба урахування взаємозв'язку матеріалів і конструкцій, їх залежності при утворенні форм меблів.

Такий підхід гіпотетично робитиме меблі конструктивно якісним продуктом і викликатиме довіру у споживачів.

Технологічні вимоги

Технологічні вимоги до меблів – це умови, що гарантують ефективне, якісне виготовлення меблевих деталей, монтаж, а також раціональне використання можливостей технологічних операцій. Вони більш актуальні для виробництва, тому що дизайнери подеколи не враховують наявність інструментарію на виробництві, недостатньо орієнтуються в нових технологічних можливостях, і тому не використовують їх.

Дані вимоги розглядають у своїх працях декілька авторів [2; 3; 6; 7]. У більшості випадків вони однотайні у визначеннях аспектів цих вимог, тому автор дисертаційного дослідження без суттєвих змін використовує та структурує їх таким чином, щоби вони були актуальні.

Технологічні вимоги охоплюють такі аспекти: урахування сучасних прогресивних технологій і їх можливостей у формотворенні; відповідність параметрів форми меблевих виробів та їх елементів технічним характеристикам обладнання; забезпечення мінімальної різноманітності технологічних процесів, їх взаємозалежності та певної черговості виконання; дотримання технологічної однорідності елементів та вузлів обладнання.

Отже, описані аспекти формують такі вимоги технологічності меблів:

а) необхідність урахування сучасних прогресивних матеріалів для виготовлення меблів; б) необхідність урахування сучасних прогресивних технологій виготовлення меблів; в) відповідність параметрів форми й елементів меблевих виробів технічним характеристикам технологічного обладнання; г) потреба мінімальної різноманітності і взаємозалежності технологічних процесів та їх

послідовного виконання; д) вимога технологічної однорідності елементів та вузлів обладнання.

Функціональні вимоги

Функціональні вимоги характеризуються в науковій літературі як необхідні й базові для створення меблів [3; 6; 7]. Загальне визнання отримали функціональні вимоги до меблів тому, що вони визначають перш за все ступінь відповідності виробу призначенню.

С. Мигаль у розділі «Функціональні навантаження меблів у предметно-просторовому середовищі» [6], закликає вивчати процеси, їх функціонування через можливі сценарії діяльності людини. Окрім того, автори досліджень про меблі сходяться на тому, що комплекс функціональних вимог базується на даних антропометрії, фізіології та гігієни людини, інженерної психології з урахуванням останніх досягнень у цих галузях знань. При цьому меблі повинні бути максимально адаптовані до функціонального процесу для досягнення належного рівня їх практичності. Наприклад, оптимальна кількість корисних пристосувань збільшувала б корисну ємність виробів, за рахунок чого зменшувався б коефіцієнт заповнення площі функціональної зони приміщення, тощо. Окрім цього, меблева форма, як і конструкція, візуально повинні передавати функцію меблів. Якщо в меблевій формі й конструкції візуально не прочитується функція, то форма вважається неправильною.

Аналіз наукових досліджень вимог функціональності в літературі та особистий практичний досвід у виробництві меблів дозволяє нам виділити основні функціональні завдання які стоять перед дизайнером: а) зміна процесу діяльності людини засобами меблів; б) зміна функції меблів; в) практична універсальність меблів; г) створення функціонального комфорту меблів; д) збільшення компактності коефіцієнта корисних об'ємів, їх раціонального внутрішнього заповнення й обладнання; е) оптимізація збереження речей меблевими ємностями.

Одна з важливих характеристик меблів – їх практична універсальність. Коли ми визначаємо річ як практичну, то маємо на увазі, що вона або максимально функціонально відповідає призначенню, або що цю річ у побуті можна використовувати універсально, для різних функцій.

До важливих характеристик меблів слід також віднести їх компактність, забезпечення коефіцієнта корисних об'ємів ємностей, їх раціонального внутрішнього заповнення й обладнання.

Функціональне збереження речей меблевими ємностями дає можливість створювати цілком нові моделі, які би максимально поєднали комфорт з функцією.

Відповідно до розглянутих вище аспектів, сформульовані такі функціональні вимоги до меблів: а) необхідність зміни сценарію процесу послідовності дій для людини, при користуванні меблями; б) потреба радикальної зміни функції меблів в бік результативності, можливо руйнуючи усталені стереотипи; в) потреба практичної універсальності меблів щоби у побуті їх можна було використовувати для різних функцій; г) забезпечення комфортного використання меблів; д) необхідність компактності меблів, забезпечення коефіцієнта корисних об'ємів ємностей, їх раціонального внутрішнього заповнення й обладнання; е) забезпечення функціонального збереження речей меблевими ємностями.

Естетичні вимоги

Естетична характеристика меблів має складний культурно-ціннісний зміст, проявляючись у формі естетичних переживань людини, які мають індивідуальний характер [3, 26]. Безперечним є й те, що меблі повинні нести в собі функцію естетичного задоволення для людини й викликати позитивні емоції.

Естетичні вимоги досліджені автором в спеціалізованих літературних джерелах [2; 3; 5; 6; 8]. Загалом у них обов'язковою умовою повноцінного естетичного освоєння предмета визначається, по-перше, естетичне сприйняття (сприйняття, почуття, переживання) яке дає змогу суб'єктові бути дієздатним в естетичному аспекті; по-друге, – естетична свідомість – естетичні емоції, почуття, уява, інтуїція, натхнення, які дають суб'єктові можливість повноцінно створити й використовувати об'єкт; по-третє, – естетична міра – ідеал і смак, співвіднесення яких дає змогу суб'єктові розуміти й оцінювати естетичні особливості об'єктів.

Дотримання дизайнером композиційних законів ґрунтується на тому, що він створює особливу мову форми, яка візуально виражає ідеал, за термінологією німецького архітектора й теоретика мистецтва В. Гропіуса – «візуальну мову». У цій мові знаками стають пропорції, закони композиції, оптична ілюзія, співвідношення світла й тіні, пустоти й об'єму тіл, кольору та масштабу. Дотримання цих законів важливе для завершення пошуку образу меблів з метою позитивного сприйняття його споживачем [7, 132].

Орієнтація дизайнера на створення креативних меблів виражає його здатність постійно продукувати нові ідеї, вказує на його хист і покликання. Дизайнерська творчість враховує й історико-культурний вектор. Основна мета історико-культурних вимог – це створення етнодизайну: урахування матеріальних та духовних цінностей національної культури. Традиція виконувала роль захисту людини від небезпек природного світу та людського

суспільства. Роль традиції в нашому суспільстві недостатньо оцінена державними інститутами влади.

Концепція, яку можна назвати неотрадиціоналізмом, завжди була актуальна для італійського, японського, скандинавського дизайну. З огляду на це до історико-культурних аспектів, на нашу думку входять:

а) основні засоби виразності етнодизайну, зокрема іконографія, стилістика й типологія українського народного орнаменту, історико-національне формотворення меблів, закономірності кольорових відношень:

іконографія, стилістика та типологія українського народного орнаменту включає в себе історичну традицію передачі образів, стилістики та морфології українського орнаменту. Використовується в дизайні меблів традиційно з найдавніших часів, тому в майбутньому, традиція передачі даних засобів виразності має перспективу розвитку; історико-національне формотворення меблів розглядає всі тенденції розвитку їх форм в Україні включно з Трипільською добою; закономірності побудови кольорових відношень теж мають українську складову, засновану на використанні кольорових поєднань у вітчизняній меблевій традиції розпису;

б) духовна традиція етнодизайну, яка повинна включати в себе національну міфологію та національну символіку: національна міфологія, складається з національної традиції розвитку українських міфів, що відбиває ментальність українського народу й може бути виразником сюжетної лінії чи символіки в меблях; символіка є національним оберегом, ціннісною та базовою основою для розвитку орнаментики в меблях;

в) реміснича культура старих майстрів, включає в себе розвиток історично-традиційних матеріалів, історичний розвиток меблевих конструкцій: традиційні матеріали передбачають місцеві національні традиції використання деревних порід, та можливий асортимент покриття меблів стійкого до негативного впливу навколишнього середовища (вологи та механічних пошкоджень); історичний розвиток меблевих конструкцій міг би дати поштовх до наслідування випробовувалися сторіччями історичних технологій виготовлення конструктивних елементів.

Отже, тісний зв'язок із національною традицією, вишуканому ремеслі, прагненні до добротності, довговічності виробів, їх екологічності й ергономічності та постійному пошуку інноваційних рішень, є характерною ознакою історико-культурних вимог.

Друга частина історико-культурного вектора творчості полягає в урахуванні духовних цінностей та потреб замовника або членів його родини (запити, звички, уподобання (кольору, стилю тощо), професія, реакція на величину простору тощо).

Отже, слід констатувати, що на загальноприйнятті правила господарських дій та властивості економічних процесів впливають культурні запити, можливості та смаки замовника, у зв'язку із чим дизайнерові меблів необхідно: а) пізнавати замовника як особистість із його індивідуальними цінностями та потребами, зі своєю неповторністю (професія, нахили, звички й уподобання), що є темою співбесід із ним, і в цьому допоможуть знання з психології, філософії, релігієзнавства, історії матеріальної культури, історії мистецтв, а також ергономічна таблиця, що розроблена автором і подана в ергономічних вимогах; б) психологічна реакція замовника на величину простору. Меблеві гарнітури враховують такі параметри як величина і простір, тому слід пам'ятати, що певна частина людей має клаустрофобію (страх закритого простору) та агорафобію (страх відкритого простору). Окрім того, для здорової людини також характерне індивідуальне сприйняття простору.

Таким чином, на підставі отриманих даних можна виокремити такі естетичні вимоги: 1) необхідність урахування композиційних законів і креативності в професійно-індивідуальній творчості дизайнера меблів; 2) урахування історико-культурної складової, що має два вектори творчості. Перший вектор: а) основні засоби виразності етнодизайну, що охоплюють: іконографію, стилістику та типологію українського народного орнаменту; історико-національне формотворення меблів; закономірності побудови кольорових відношень; регіональні естетичні історико-культурні особливості; б) орієнтація на духовної традиції етнодизайну, які включають в собі: національну міфологію та національну символіку; в) використання ремісничої культури старих майстрів, яке охоплює: традиційні матеріали та покриття; історичний розвиток меблевих конструкцій. Другий вектор: урахування індивідуальних духовних цінностей та потреб замовника або членів його родини; 3) урахування тенденцій моди.

Зазначимо, що описана структура вимог до проектування меблів сама по собі є тією базовою складовою на що спирається у процесі проектування дизайнер меблів. Якісні вузькоспеціалізовані особливості напрямів дизайну можуть доповнюватися і змінюватися в часі залежно від рівня розвитку цієї галузі.

Висновки. Таким чином, основними групами вимог, які визначають формування та розвиток дизайну сучасних меблів є: соціально-економічні, екологічні, ергономічні, функціонально-типологічні, технічні, історико-культурні, естетичні. Ці вимоги відрізняються різноманітною динамікою розвитку в часі, а також різним впливом на дизайн меблів. Таке структурування дозволить глибше зрозуміти цей феномен та достовірно визначити вимоги і

умови їх реалізації в сучасному предметно-просторовому середовищі, а також сучасні тенденції та перспективи розвитку дизайну меблів.

Література

1. Абизов В. А. Теорія розвитку архітектурно-будівельних систем / В.А. Абизов. – К. : КНУКіМ, 2009. – 240 с.
2. Барташевич А.А. Основы композиции и дизайна мебели / А.А. Барташевич, Л.Е. Дягилев, Р.М. Климин, Л.Г. Перельгина. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2004. – 191 с.
3. Белов А.А. Художественное конструирование мебели / А.А. Белов, В.В. Янов. – М. : Лесн. пром-сть, 1985. – 216 с.
4. Даниленко В.Я. Дизайн : *навч. посібник* / В.Я. Даниленко – Х. : ХДАДМ, 2003. – 320 с. – 664 іл.
5. Кес Д. Стили мебели / Дюла Кес – Будапешт : Издательство Академии наук Венгрии, 1981. – 269 с.
6. Мигаль, С.П. Проектування меблів : *навч. посібник* / С.П. Мигаль. – Львів : Світ, 1999. – 216 с.
7. Розенталь Р. История прикладного искусства нового времени / Р. Розенталь, Х. Ратца. – М. : Искусство, 1971. – 223 с.
8. Справочник мебельника: конструкции и функциональные размеры, материалы, технология производства / под ред. В. П. Бухтиярова. – М. : Лесная промышленность, 1985, – 360 с.
9. Черепахина А.Н. История художественной обработки изделий из древесины / А.Н. Черепахина – М. : Высшая школа, 1987. – 191 с.

Аннотація

Целью данной статьи является определение и структуризация основных требований, что влияют на развитие дизайна современной мебели и анализ тенденций ее изменений в контексте формирования гармонии архитектурной среды. **Методология** данного исследования лежит в применении общенаучных методов - анализа, синтеза, компаративного метода что были использованы с целью изучения исторической, искусствоведческой, энциклопедической литературы с проблемы исследования; теоретических методов – историко-хронологического для определения специфики инноваций исследуемых периодов; эмпирических методов – метод измерения служил для изучения и анализа архивных материалов и документации. **Научная новизна** работы состоит в формулировании требований к проектированию мебели – оценке качества художественного конструирования мебели в аспекте исследовательской деятельности дизайнеров. **Выводы.** На базе анализа публикаций научных исследований, автором соответственно к факторам развития мебели систематизированы основные требования к дизайну мебели:

социально-экономические, эргономические, экологические, конструктивные, технологические, функциональные, эстетические.

Проведен анализ этих требований с точки зрения динамики и перспектив их изменений с целью определения тенденций и перспектив развития дизайна мебели в архитектурной среде.

Осмысление основных требований к дизайну мебели, которые созданы на базе эволюционных тенденций их развития дает знания об объективных закономерностях и способах влияния дизайнеров на формирование современной мебели

Ключевые слова: эволюционные тенденции, основные требования, дизайн мебели, структуризация.

Annotation

The purpose of this article is determining and outlining the main requirements affecting the development of the design of modern furniture and trends of their changes in the context of creating a harmonious architectural environment. **The methodology of this research** consists in applying scientific methods – analysis, synthesis, comparative method is used for studying historical, art, encyclopedic literature on the research problem; theoretical – historical-chronological to determine the specificity of innovation in the analyzed periods; empirical methods – in particular, the method of measurement, which was used for the study and analysis of archival materials and documentation.

The scientific novelty of the work lies in the formulation of requirements for the design of furniture – assessment of the quality of artistic furniture design in the aspect of research activity designers. **Conclusions. On the basis of analysis of publications** of scientific research, the author of the dissertation research in accordance with the factors in the development of furniture systematized the basic requirements for the design of furniture: socio-economic, ergonomic, environmental, structural, technological, functional, aesthetic.

These requirements are analyzed from the point of view of the dynamics and prospects of their change with the purpose of definition of tendencies and prospects of development of furniture design in the built environment.

Understanding the key requirements for furniture design created on the basis of the evolutionary trends of their development provides knowledge about the objective laws and ways of influencing designers on the formation of modern furniture.

Key words: evolutionary trends, major requirements, furniture design, outlining.